



Sprawozdanie z realizacji
Programu Wspierania Rodziny
oraz
Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
Miasta Wałbrzycha
w 2016 roku

SPRAWOZDANIE **Z PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ**

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców, dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej, którą organizuje powiat. System pieczy zastępczej to: zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. By system ten działał w sposób planowy i efektywny, przepisy ustawy nałożyły na powiat obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej. Okres obowiązywania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Wałbrzycha dotyczy lat 2016-2018, a przedstawione w nim założenia obejmują między innymi rozwój i działania wspierające rodzinną pieczę zastępczą, a także zapewnienie jej właściwych warunków oraz wsparcia specjalistycznego.

Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2013-2016 zawiera poniższa tabela.

Liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2013-2016
na terenie miasta Wałbrzycha

Rodziny zastępcze na terenie Wałbrzych	2013		2014		2015		2016	
	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci	Rodziny	Dzieci
zawodowe	5	33	13	47	10	47	12	42
niezawodowe	53	63	60	70	47	62	60	80
spokrewnione	195	244	206	239	173	217	196	236
rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	6	45	6	36
Razem	253	340	279	356	246	371	274	394

W 2016 roku pieczę rodzinną opuściło 55 dzieci z czego:

- 25 wychowanków powróciło do rodziny biologicznej,
- 7 wychowanków zostało przysposobionych,
- 2 wychowanków trafiło do placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- 1 wychowanek został przeniesiony do innej rodziny zastępczej
- 20 wychowanków usamodzielniało się.

Zgodnie z postanowieniem sądu 59 dzieci zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej. W 2016 roku w rodzinach zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domach dziecka umieszczano głównie dzieci do lat 10 oraz rodzeństwa. Na koniec roku 2016 na terenie miasta funkcjonowało 12 rodzin zawodowych oraz 6 rodzinnych domów dziecka. W roku 2017 jedna z rodzin zawodowych zostanie przekształcona na rodzinny dom dziecka. W każdym rodzinnym domu dziecka zatrudniona jest osoba do pomocy. Trzy rodzinne domy oraz dwie zawodowe rodziny zastępcze zajmują lokale użyczone przez MOPS.

Poprawa funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinach zastępczych oraz odniesienie kompetencji wychowawczych rodzin zastępczych

Powołany Zespół Poradnictwa Specjalistycznego w ciągu roku udzielił wsparcia 50 rodzinom. Liczba udzielonych porad to 170. Zespół Poradnictwa Specjalistycznego udzielał regularnych porad rodzinom zastępczym w kwestiach wychowawczych. Działania psychologiczne oraz pedagogiczne są realizowane przez psychologa i pedagoga zatrudnionych przez MOPS na pełen etat. Specjaliści wspierają rodziny poprzez następujące działania:

- a) poradnictwo i psychoedukację rodzin zastępczych, najczęściej w obszarach: wspierania dziecka po urazowych doświadczeniach, w procesie żałoby, trudne zachowania dzieci takie jak: agresja, zachowania autodestrukcyjne, buntownicze, niedostosowanie społeczne, trudności w budowaniu relacji przywiązaniowej, trudne zachowania związane z wejściem w wiek dojrzewania, problemy z uczeniem się; asertywna komunikacja; dyscyplinowanie dzieci i budowanie granic,
- b) pomoc terapeutyczną i interwencję kryzysową dla dzieci po urazowych doświadczeniach takich jak porzucenie, przemoc, zaniedbanie, zaburzenia relacji przywiązania, zespół stresu pourazowego, wspieranie dziecka w procesie żałoby, wspieranie młodzieży w usamodzielnianiu i budowania własnej, dorosłej tożsamości,
- c) opiniowanie psychologiczne kandydatów na rodziny zastępcze,
- d) opiniowanie zasadności kontaktu rodziców biologicznych i/bądź innych członków rodziny z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej,
- e) asystowanie podczas kontaktu dziecka z rodziną.

Podniesienie kompetencji wychowawczych w rodzinach zastępczych

Pracownicy Działu Pieczy Zastępczej prowadzą cykliczne spotkania grup wsparcia dla rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka mające na celu wzmocnienie posiadanych kompetencji rodziców zastępczych oraz wymianę doświadczeń. Rodziny zastępcze mają zapewnione bezpłatne poradnictwo specjalistyczne (m.in. psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta). Ponadto psycholog DPZ zapewnia doradztwo w zakresie wczesnego wykrycia deficytów rozwojowych dzieci przebywających w pieczy zastępczej. W roku 2017 zaplanowane są cykliczne spotkania rodzin zastępczych z pracownikami Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Wałbrzychu.

Integracja środowisk rodzinnej pieczy zastępczej

W dniu 31.05.2016 r. w ramach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego został zorganizowany Piknik Rodzinny. W trakcie pikniku zaproszono m.in. uczniów Zespołu Szkół nr 4 w Wałbrzychu, 10 Wałbrzyską Gromadę Zuchową „Szalone Żuczki”, funkcjonariuszy policji, straży pożarnej oraz przedstawicieli instytucji współpracujących. Piknik w głównej mierze prowadzony był przez dzieci. Ponadto 30.06.2016 r. zorganizowano wycieczkę rodzin zastępczych wraz z wychowankami oraz pracownikami Działu Pieczy Zastępczej na Ptasią Kopę, gdzie zorganizowano ognisko i mecz piłki nożnej.

Zwiększenie szans dzieci na powrót do środowiska rodzinnego

W 2016 roku do rodziny biologicznej wróciło 21 dzieci. Praca z rodzinami biologicznymi jest coraz trudniejsza ze względu na złożoność problemów rodziców biologicznych. Głównym powodem umieszczenia dzieci w rodzinie jest nie tylko problem

alkoholowy, ale również problemy związane z zaburzeniami zachowania i zaburzenia psychiczne. W momencie występowania wymienionych problemów samo leczenie odwykowe nie jest wystarczające, a terapia psychologiczna wymaga czasu. Stale wypracowywane są zasady współpracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentów z instytucjami pomocowymi zmierzających do ułatwienia powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Na koniec 2016 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie Wałbrzycha przebywało 145 dzieci – w tym 5 dzieci obcych, natomiast 48 dzieci z Wałbrzycha przebywało na terenie powiatu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku w placówkach w Wałbrzychu i poza Wałbrzychem przebywało 193 dzieci, w tym 48 dzieci poza terenem Wałbrzycha.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Wałbrzycha w latach 2013 – 2016

Nazwa placówki	Stan na 31.12.2013 r.	Stan na 31.12.2014 r.	Stan na 31.12.2015 r.	Stan na 31.12.2016 r.
Razem w placówkach wałbrzyskich	123	171	169	145
Razem w obcych placówkach	80	53	42	48
Razem wszystkich dzieci	203	224	211	193

Do 31.08.2016 r. na terenie miasta funkcjonowały 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze: 2 **własne?jak to napisać?** oraz 2 placówki prowadzone na zlecenie gminy. Od dnia 1.09.2016 r. na terenie miasta funkcjonuje 12 placówek:

- 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego, tj: Rodzinne Domy Fundacji Happy Kids,
- 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, tj. Dom Jedynka, Dom Dwójka, Dom dla Dzieci nr 1, Dom dla Dzieci nr 2, Dom dla Dzieci nr 3, Dom dla Dzieci nr 4,
- 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjno-interwencyjnego, tj. Dom Trójka, Dom Czwórka, Dom Piątka oraz Dom Szóstka.

Placówki te znajdują się w domach jednorodzinnych, wynajętych lub własnych. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego oraz interwencyjnego może przebywać w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność. W razie konieczności umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego rodzeństwa, za zgodą dyrektora tej placówki oraz po uzyskaniu zezwolenia wojewody, jest dopuszczalne umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci, nie więcej jednak niż 10. W 2016 roku 49 wychowanków powróciło do rodziców biologicznych, 28 zostało umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, 21

wychowanków zostało przysposobionych natomiast 18 po uzyskaniu pełnoletności usamodzielniało się.

Poprawa sytuacji i funkcjonowania w życiu społecznym wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

Każdy usamodzielniany wychowanek pieczy zastępczej powinien być odpowiednio przygotowany do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dlatego bardzo istotną kwestią jest wsparcie takiej osoby w trakcie jej pobytu w pieczy zastępczej jak i po jej opuszczeniu. W ramach realizacji powyższego celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu objął wsparciem lub poradnictwem osób, które opuściły pieczę zastępczą w roku 2016. Byli to wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Wychowankowie podczas realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia mogą korzystać ze wsparcia i poradnictwa ze strony pracowników Działu Pieczy Zastępczej, m.in. , radcy prawnego czy psychologa. W ramach udzielonej pomocy w zakresie wsparcia finansowego i rzeczowego w roku ubiegłym udzielił pomocy łącznie 112 wychowankom usamodzielnionym zarówno z rodzin zastępczych, jak i z placówek opiekuńczo – wychowawczych:

- świadczeniem na kontynuowanie nauki objęto 106 wychowanków, na co przeznaczono środki w łącznej wysokości 443 300,48 zł,
- pomocą na zagospodarowanie objęto 14 osób na kwotę 51 078 zł
- pomocą na usamodzielnienie objęto 15 osób na kwotę 65 299 zł.

Spśród wszystkich usamodzielnionych osób, w roku 2016 udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych 15 wychowankom. MOPS obecnie prowadzi 2 mieszkania chronione – jedno mieszkanie przeznaczone jest dla 3 mężczyzn, drugie dla 4 kobiet. Analizując współpracę z usamodzielnionymi wychowankami przebywającymi w mieszkaniach chronionych stwierdza się, że większe przygotowanie do dorosłego życia mają wychowankowie z pieczy rodzinnej. Wychowankom z placówek bardzo trudno odnaleźć się w rzeczywistości, wymagają większego wsparcia, nakierowania na działania.

Limit rodzin zastępczych

W ramach podnoszenia świadomości mieszkańców Wałbrzycha od listopada 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu prowadzi kampanię promującą rodzicielstwo zastępcze oraz pomocowe. Pracownicy przygotowujący kampanię przeprowadzili spotkania wśród pracowników kilkunastu instytucji funkcjonujących na terenie miasta, m.in. Powiatowego Urzędu Pracy w Wałbrzychu, Urzędu Skarbowego w Wałbrzychu, publicznych szkół, policji, straży miejskiej oraz Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu. Z rozmów z osobami obecnymi na spotkaniach wynika, że niedostateczna liczba chętnych do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej wynika z braku możliwości pozyskiwania mieszkań o odpowiedniej wielkości dla rodzin oraz zbyt niskie wynagrodzenia – obecnie jest to kwota 2000 zł brutto.

W roku 2016 przeszkolono 20 osób, w tym:

- 2 kandydatów na pełnienie funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 4 kandydatów na prowadzących rodzinne domy dziecka,
- 14 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe.

